

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUSHOUDKUNDE

*Versijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam.*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Factors in the choice of a computer system

Everest, J. — De keuze bij de aankoop van een elektronisch administratiesysteem wordt o.a. bemoeilijkt door het heersende verschil in betekenis van gelijklopende technische termen waarin de diverse aspecten van het prestatievermogen van de machines worden uitgedrukt, en door het verstrekken van zeer gedetailleerde gegevens terwijl de koper in hoofdzaak belangstelling heeft voor globale prestatiecijfers. Teneinde een kritischer benadering van dit aankoopprobleem mogelijk te maken, beschrijft de auteur in dit artikel het verband tussen de specifieke kenmerken en het prestatievermogen van de onderhavige systemen.

Daartoe worden o.m. besproken de klokfrequentie, de toegangstijd, de machinecyclus, de in- en uitvoersnelheid, de toepassing van parallelle verwerking der gegevens en magnetische bandorganen, waarbij mede aandacht wordt besteed aan de coördinatie van de desbetreffende deelcapaciteiten. Tenslotte merkt de schrijver op, dat het aanbeveling verdient materiaal dat maatgevend is voor het werk dat in de toekomst zal moeten worden verricht, door verschillende systemen te laten verwerken, teneinde een vergelijking te kunnen treffen met betrekking tot voorbereidings- en verwerkingstijd, directe en indirecte kosten enz.

Van een aantal bekende systemen wordt in tabelvorm een overzicht gegeven van enkele prestatiekenmerken en van de aanschaffingsprijs.

A III - 3
E 741

The Manager, oktober 1962

De administratief-organisatorische plaats van het computercentrum; De administratieve organisatie in het computercentrum; Computercentrum en interne controle

Nathans, J. — In het eerste van deze drie artikelen betoogt de schrijver dat het computercentrum als een zelfstandige eenheid dient te worden opgezet. Zowel de behoefte aan snelle informatie als de jaarkosten en de capaciteit van de moderne apparatuur veroorzaken een drang naar integratie van de administratieve en registrerende informatie en informatie-verwerking. Komt deze integratie tot stand dan zal de informatie uit velerlei bronnen - doch met tegengestelde belangen - naar de apparatuur ter verwerking vloeien, terwijl omgekeerd de informatie naar velerlei bestemming zal gaan. Hieruit volgt dat de plaats van het computercentrum zodanig moet worden gekozen dat de partijdigheid of identificatie met één of een complex dezer bronnen en/of bestemmingen wordt vermeden. Voorts is een sterke mate van specialisatie op de deelbewerkingen van het automatiseringsproces mogelijk en noodzakelijk. Een en ander leidt er toe dat terwille van een vruchtbare synthese de gespecialiseerde functionarissen organisatorisch onder één, rechtstreeks aan de directie ondergeschikte leiding worden gebracht.

In het tweede artikel behandelt de schrijver de administratieve organisatie in het computercentrum. Het grondpatroon hiervan is een leider onder wie ressorteren een chef systeemanalyse voor de nieuwe objecten, een chefleider voor de operationele werkzaamheden en een chef voor de controle op de doeltreffendheid.

Het derde artikel wijdt de schrijver aan de interne controle waaronder hij in dit verband verstaat het gedeelte van de controle dat niet voor bijzondere in organen in aanmerking komt. Voor het computercentrum gaat hij er van uit dat de controle wordt gedelegeerd aan de registrerende functie. In wezen berust de wijze waarop zij haar controlerende taak vervult op *a* het constateren dat tussen bepaalde informatiestromen een gegeven verband bestaat en *b* het constateren dat de ontvangen informatie van de juiste

berichtgever afkomstig is. De verrichtingen onder de taakvervulling sub *a* lenen zich uitmuntend tot voltrekking in het computercentrum.

Anders ligt het met de sub *b* genoemde verrichtingen. Wanneer de informatie aan het computercentrum wordt overgedragen in voor de mens niet leesbare vorm is het voor de berichtgever niet mogelijk hieraan zijn fiat te hechten. Identificatie van de berichtgever zal in veel gevallen moeten worden vervangen door identificatie van het invoerkanaal, hetgeen administratief organisatorisch veelal niet voldoende waarborgen schept. Het maken van voortellingen is deels inefficiënt en deels onmogelijk. De auteur is van mening dat een oplossing zal kunnen worden gezocht in programmeringen welke achteraf en over korte tijdvakken natellingen opleveren van de informatie welke per verantwoordelijke functionaris werd ontvangen.

A III - 3,4
E 741

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, november 1962

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Inkomensverdeling 1958

Onder deze titel heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek regionale gegevens gepubliceerd over de inkomensverdeling in het jaar 1958. De gegevens betreffen het aantal belastingplichtigen en hun belaste inkomen, onderscheiden naar een aantal inkomensklassen, per gemeente, provincie en economisch-geografisch gebied. Daarenboven worden de gegevens voor geheel Nederland vermeld. Meer uitvoerige bijzonderheden zullen t.z.t. over 1960 worden gepubliceerd.

Blijkens de inleiding zijn de uitkomsten verkregen door een volledige bewerking van de definitieve aanslagen in de inkomstenbelasting en een steekproefsgewijze bewerking van de loonbelastingkaarten. De gekozen steekproeffracties varieerden van 1/1 voor de kleinste gemeenten tot 1/12,5 voor de grootste. Ter vervollediging van het overzicht zijn, behalve de belaste inkomens, in de cijfers mede opgenomen de inkomens welke in de administratie van de belastingdienst voorkomen, doch door deze dienst op grond van wettelijke bepalingen niet worden belast.

De publikatie is uitgegeven door de Uitgeversmaatschappij W. de Haan N.V. te Zeist.

Ba III - 2
E 76

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN PRIJSVORMING

A Revolution in Accounting

HORROCKS, J. — Een tweetal Amerikaanse schrijvers, R. T. Sprouse en M. Moorritz hebben in een door hen opgesteld rapport, waarvan een korte samenvatting is gepubliceerd in het mei-nummer van het *Journal of Accountancy*, o.a. voorgesteld in de accountancy voortaan rekening te houden met wijzigingen in het prijsniveau en voorts de voorraden op een andere wijze dan tot dusver te waarderen. Het lijkt aldus Horrocks, aan geen twijfel onderhevig dat de beide auteurs beogen de wijzigingen in de waarde van het geld in de boekwaarde tot uiting te doen komen. In beginsel nog ingrijpender is hun aanbeveling om de voorraden niet meer volgens de historische kostprijs of volgens historische marktwaarde, zo deze lager is, doch, voorzover zij dadelijk verkoopbaar zijn, volgens de netto te realiseren waarde te waarderen.

Tot nu toe is steeds aangenomen dat winst pas ontstaat nadat de goederen werkelijk verkocht zijn. Wordt het gedane voorstel aanvaard dan betekent zulks dat goederen welke verkoopbaar worden geacht - en dat is bij het merendeel het geval - rekening wordt gehouden met winst voor dat de verkoop tot stand is gekomen, dus in de periode gedurende welke de goederen worden verworven. De Australische hoogleraar R. J. Chambers gaat overigens nog verder; deze is van mening dat de gehele voorraad tegen de huidige marktprijs moet worden gewaardeerd.

Hoewel er zonder twijfel voordelen zijn verbonden aan een aanpassing aan een zich wijzigend prijsniveau en aan het streven naar een oplossing van het oude vraagstuk van de voorraden, schuilen in de gedane voorstellen toch ook gevaren. Met name dreigt het zeer reële gevaar dat de accountancy meer en meer verwijderd raakt van het gebied van de objectiviteit.

Veel van het nauwgezette werk dat de accountants verrichten, gaat verloren indien

steeds meer subjectieve schattingen, waarvan de schrijver er een aantal noemt, worden geïntroduceerd.

Ba IV - 2e
E 136.322

The Accountants' Journal, september 1962

Zur Ermittlung des Substanzwertes im Rahmen der Unternehmensbewertung

Heudorfer, Dr. H. — Voor de bepaling van de waarde van een onderneming is de intrinsieke waarde, gedefinieerd als de vervangingswaarde van de materiële en immateriële activa verminderd met de verplichtingen, van grote betekenis. In dit verband dienen bij de onpersoonlijke onderneming de reserves te worden onderscheiden in reserves waarover in de toekomst nog belasting verschuldigd is en geheel vrije reserves. In de Duitse vakliteratuur wordt wel de mening verkondigd dat dit onderscheid niet van belang is, aangezien gedurende het bestaan van de onderneming weliswaar stille reserves verdwijnen doch daartegenover steeds weer andere worden gevormd zodat er voortdurend stille reserves aanwezig zijn. Schrijver is van oordeel dat het al of niet voortdurend aanwezig zijn van onbelaste stille reserves niet relevant is. Zijns inziens dient voor een juiste bepaling van het eigen vermogen op de onbelaste reserves de contante waarde van de daarop drukende toekomstige belastingschuld in mindering te worden gebracht. Daar de huidige waarde van de latente belastingschuld afhankelijk is van het tijdstip waarop deze opvorderbaar wordt, kan in die gevallen waarin dit tijdstip zeer verwijderd is de huidige waarde van de belastingschuld praktisch worden verwaarloosd. Dit is uitsluitend het geval met goederen welke essentieel zijn voor het bestaan van de onderneming en welke niet aan slijtage onderhevig zijn. De stille reserves in de overige activa en in de passiva dienen te worden gecorrigeerd in verband met de latente belastingschuld, hetgeen op betrekkelijk eenvoudige wijze kan geschieden al zijn weleens schattingen noodzakelijk.

Ba IV - 2e
E 136.322

Die Wirtschaftsprüfung, oktober 1962

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Nieuwe vormen voor belegging in onroerend goed

Sneep, K. — Het beleggen van vermogen in vaste goederen als een collectieve aanleggenheid komt in Nederland nauwelijks voor. Wil een collectieve belegging mogelijk zijn, d.w.z. wil men een grote groep beleggingzoekenden kunnen interesseren, dan moet aan twee speciale eisen voldaan zijn: 1 de belegging moet op eenvoudige wijze verkrijgbaar en vervreemdbaar zijn en 2 de overdracht moet weinig kosten vergen. Bij rechtstreekse belegging in onroerend goed wordt aan geen van beide voorwaarden voldaan. Overdracht van onroerend goed geschiedt immers uitsluitend bij een relatief tijdrovende en kostbare notariële acte, terwijl hij voorts wordt belast met 5 % registratierecht.

Belegging in onroerende goederen door middel van een daartoe speciaal op te richten naamloze vennootschap, waarvan de aandelen verhandelbaar zijn, is al evenmin aantrekkelijk. Behalve het, de overdraagbaarheid belemmerende, registratierecht is de N.V.-vorm, zoals de schrijver nader uiteenzet, om bij de vennootschapsbelasting gelegen redenen als collectieve beleggingsvorm voor onroerende goederen ongeschikt.

In het vervolg van zijn artikel staat de auteur uitvoerig stil bij de modus welke de Nationale Grondtrustee Amsterdam N.V. heeft gevonden om het praktische gemak van verhandelbare aandelen te koppelen aan het fiscale voordeel van rechtstreekse particuliere belegging in onroerende goederen. Vervolgens bespreekt hij het Binnenlands Beleggingsfonds „Vast Goed”. In beide gevallen wordt steeds gewezen op de positie van de particuliere participanten die hun participaties buiten beroep of bedrijf zullen bezitten. Met betrekking tot degenen die participaties zouden willen nemen in het kader van hun onderneming maakt de schrijver onderscheid tussen de ondernemers die hun participaties als effecten en zij die deze als rechtstreekse belegging in de desbetreffende onroerende goederen willen zien. Voor deze laatsten zou evengenoemd Beleggingsfonds bij voldoende belangstelling misschien kunnen overwegen een tweede beleggingsfonds voor speciaal bedrijfspanden op te zetten.

Ba V - 2 *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, november 1962*
E 324.29

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Op zoek naar een vestigingsplaats

Wolk, Drs. E. van der — Systematisch onderzoek ten behoeve van de keuze van de vestigingsplaats blijft nog te veel achterwege. Aan zulk een onderzoek dient vooraf te gaan

een op de omzetprognose gebaseerde globale planning van de bedrijfsontwikkeling en de bedrijfsgroei op een termijn van 10 à 15 jaar, alsmede een marktonderzoek waarbij ook de potentiële afzet dient te worden gepeild. Op grond hiervan kan een voorlopige lijst van eisen aan welke de vestigingsplaats moet voldoen, worden opgesteld. Ter afbakening van het gebied waarbinnen men de vestigingsplaats zal zoeken, behoeven de gemeenten echter niet op alle eisen te worden getoetst, doch kan worden volstaan met het hanteren van de drie fundamentele criteria: aanvoer, afvoer en arbeid. Na dit uitgevingsproces zal het onderzoek grondiger moeten geschieden en meer op details moeten worden gericht. De schrijver noemt vervolgens een aantal vraagpunten. In het bijzonder gaat hij daarbij in op het punt van de personeelsvoorziening.

Ba VI - 8
E 643.3

Doelmatig Bedrijfsbeheer, oktober 1962

Efficiency van expansie en consolidatie

Het oktober nummer van het Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie dat geheel is gewijd aan de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V. heeft als thema efficiency van expansie en consolidatie. Dit thema wordt in een 15-tal artikelen uitgewerkt.

Ir. Drs. A. B. Mettievier Meyer schetst in een artikel over investeringsselectie volgens welke maatstaven de investeringsobjecten worden ingedeeld en op welke wijze de selectie wordt toegepast, terwijl Ir. J. K. Siderius in een bijdrage over aspecten van lange-termijnplanning de drie belangrijkste daarvan nl. het marktaspect, de concernbegrenzing waaronder het arbeidsveld wordt verstaan, en de beschikbare middelen bespreekt. Drs. H. J. van der Schroeff jr. behandelt in een artikel over samenspel in de uitvoeringsfasen van uitbreidingsprojecten het handhaven van de juiste verhoudingen bij het samenspel in de drie opeenvolgende fasen van uitbreidingsprojecten nl. de voorbereiding, de constructie en de uitvoering. Ir. W. Veldhuis beschrijft in een opstel over de invloed van de produktie-arbeider op de produktiviteit aan de hand van enkele voorbeelden op welke wijze de produktiviteit van de bediener van een installatie die zelf het tempo daarvan bepaalt, kan worden opgevoerd.

Voorts komen in dit nummer o.a. artikelen voor over produktiviteitsbevordering door overleg, efficiëntie in de personeelsselectie en de sociaal-pedagogische taak in de veranderende onderneming.

Ba VI - 13
E 643

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, oktober 1962

Het PERT-systeem als hulpmiddel bij projectbehandeling

Driesser, Prof. Ir. J. M. F. — PERT is een bepaalde methode van programmering en bewaking van objecten. Grondgedachte van het systeem is de voorstelling van een project met behulp van een stelsel van onderling afhankelijke gebeurtenissen en activiteiten. Het fundamentele gereedschap is het netwerk, het samenstel van met elkaar verbonden gebeurtenissen en werkzaamheden, op grond van hun technologische volgtijdigheid, respectievelijk van een aantal gegeven informatieprocedures. De werkzaamheden welke de langste totale tijd bepalen, vormen het zogenaamde critieke pad. De overige bezitten nog een hoeveelheid elasticiteit ten aanzien van de nog niet gefixeerde uitvoeringsdata. Berekeningsmethoden voor de critieke paden en voor de elasticiteiten worden aan de hand van een eenvoudig voorbeeld in een appendix toegelicht.

De schrijver gaat vervolgens nader in op de verhouding management en projectplanning, alsook op de conceptie van het project als netwerk in verband met de projectplanning. Wat dit laatste aangaat, merkt hij o.m. op dat in de fase van de besluitvorming de aandacht gefixeerd is op de gevoeligste plaatsen van het project, terwijl deze in die van de uitvoering wordt geconcentreerd op de critieke werkzaamheden. Ook wijst hij er op, dat, door het netwerk te laten ontstaan in participatie met de uitvoering, het aan „van boven” opgelegde plannen eigen imperatieve karakter grotendeels wordt opgeheven. Voor de acceptatie op verschillend niveau is dit van groot belang doordat het werken aan een gemeenschappelijk probleem, nl. de feitelijke structuur van het project, de verbroken relatie tussen plannenmakers en uitvoerders herstelt.

Met betrekking tot de verdere integratie van deze planningvorm acht de auteur, behalve het inzicht dat verkregen is door de consequenties van het technische project op de voorgrond te stellen, een systematisering van de informatie in de vorm van periodieke rapportage tezamen met de analytische berekeningen welke voor de besluitvorming relevant zijn, van grote betekenis.

Ba VI - 19
E 738.4

Maandschrift Economie, september 1962

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Gelijke beloning voor mannen en vrouwen

Leyendeckers, O. — In overeenstemming met het eind 1961 door de Raad van Ministers der E.E.G. herziene tijdschema voor de verwezenlijking van het beginsel van de gelijkheid der beloningen tussen mannen en vrouwen voor gelijkwaardige arbeid, heeft de Nederlandse regering bepaald, dat bij de eerstvolgende herziening van CAO's het verschil tussen mannen- en vrouwenlonen moet worden teruggebracht tot 15% van eerstgenoemde. De werkgevers hebben daarop voorgesteld de onderscheiding kostwinners/niet kostwinners in te voeren en over te gaan tot het toekennen van een door de staat of de bedrijfsverenigingen te betalen kostwinnersbijslag. De werknemersorganisaties wijzen dit plan af omdat er h.i. geen reden is het behoefte-element in de loonstructuur hier te lande te versterken. Zij zijn voorts van mening dat voorzover met verschillen in behoeften rekening moet worden gehouden zulks dient te geschieden door middel van belastingheffing, en dat de uit de toepassing van het beginsel voortvloeiende kostenverhogingen moeten worden goedgemaakt door productiviteitsverbeteringen.

De schrijver is van oordeel dat het kostwinners-criterium in de lijn van onze maatschappelijke opvattingen en instellingen ligt. Erkent men dat het loon niet zozeer bepaald wordt door de som gelds welke de werknemer in handen krijgt dan wel door het levenspeil dat hij zich daarmee kan veroorloven, dan is de grondslag voor het onderscheid in geldloon gelegd.

Ba VII - 2
E 221.3

De Naamlooze Vennootschap, oktober 1962

Juridische vragen rond het S.E.R.-advies inzake het systeem van loonvorming

den Broeder, A. L. — De schrijver komt in dit artikel tot de conclusie dat het door de S.E.R. uitgebrachte advies inzake het systeem van loonvorming niet kan worden opgevolgd zonder wijziging aan te brengen in het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 (B.B.A.). Op een aantal punten komt het voorgestelde systeem in tegenspraak met dit besluit. De belangrijkste afwijkingen zijn: 1. dat het publiekrechtelijke College van Rijksbemiddelaars als toetsingorgaan wordt vervangen door de privaatrechtelijke Stichting van de Arbeid. Het B.B.A. kent de toetsingstaak echter nadrukkelijk toe aan het College en geeft de Stichting slechts een adviserende taak; 2. dat het College van Rijksbemiddelaars, voor zover het nog een taak heeft, niet gebonden is aan algemene aanwijzingen van de minister, maar zich slechts aan een rapport van de S.E.R. behoeft te oriënteren; 3. dat de organisaties van werkgevers en werknemers bij het afsluiten van een c.a.o. niet gebonden zijn aan richtlijnen van het College noch van de Stichting, maar slechts overleg plegen met hun centralen; 4. dat de overheid slechts een „begeleidende” rol krijgt toebedeeld doordat zij alleen in noodsituaties in de loonontwikkeling kan ingrijpen.

Ba VII - 3
E 221.5 : E 225.41

Economisch-Statistische Berichten, 17 oktober 1962

Medezeggenschap van de werknemer in de onderneming

Ormel, D. W. — In tal van de laatste tijd verschenen publikaties, komt het vraagstuk van de medezeggenschap van de werknemer in de onderneming aan de orde. Dat de aandacht zich tegenwoordig niet zozeer richt op de bedrijfstak als wel op de onderneming is geen toeval. De verschuiving moet aan verschillende oorzaken worden toegeschreven. De schrijver noemt enkele daarvan. Hij wijst in de eerste plaats op de vlucht die de groot-industrie heeft genomen. De moderne grootonderneming is uitgegroeid tot een wereld op zichzelf. Voorts kreeg men er oog voor dat een onderneming niet alleen een productie-, doch tevens een arbeidsgemeenschap is. De arbeiders kwamen hoe langer hoe meer naar voren als onmisbare en gewaardeerde medewerkers, terwijl de aandeelhouders steeds meer uit de gezichtskring van de leiders verdwenen.

De keerzijde van de medaille is, dat de bedrijfstak aan betekenis heeft ingeboet. De voornaamste oorzaak van het verzwakken van de bedrijfstak ligt naar de mening van de auteur in de gewijzigde sociaal-economische politiek welke van het bedrijfseigene niet veel heeft overgelaten. De lonen zijn in sterke mate gecoördineerd en de sociale voorzieningen zijn vrijwel gelijk. De overheid of het „georganiseerde bedrijfsleven” doet thans veelal datgene wat vroeger de bedrijfstak verrichtte.

Uiteraard heeft de vakbeweging hiervan de invloed ondergaan. Medezeggenschap van enige betekenis bij de vaststelling van zijn loon en andere arbeidsvoorwaarden heeft de werknemer niet. Onder deze omstandigheden richt de aandacht zich vanzelfsprekend op de onderneming.

Het verband tussen het vraagstuk van de medezeggenschap van de werknemer in de

Tenslotte bespreekt de schrijver in het kort de desiderata welke in enkele recentelijk over de herziening van de rechtsvorm van de onderneming verschenen studies naar voren worden gebracht.

*Gids voor Personeelsbeleid, Arbeidsvraagstukken, Sociale Verzekering,
oktober 1962*

Esveld, Prof. Mr. N. E. H. van — In dit artikel vraagt de auteur zich af of door het wegvallen van de oude principale strijdobjecten de vakbeweging in de toekomst nog wel voldoende bestaansgronden heeft. De kern van het probleem draait om de vraag of de resttaken welke de vakbeweging nog heeft, voldoende bestaansgrond bieden. Meer principieel gesteld, luidt de vraag: is de vakbeweging ook structureel wel het aangewezen orgaan.

Ba VII - 4
E 225.4

Werf, Drs. L. D. van der — De regionale werkplaatsen voor vakopleiding van volwassenen (r.w.p.'en) bieden ongeschoolde arbeidskrachten alsmede geschoolde van beroep wisselende personen de gelegenheid een scholing, her- of omscholing te ontvangen. Deze scholing draagt een subsidiaal karakter, aangezien zij alleen plaats vindt in beroepen waarin tekorten op de arbeidsmarkt ontstaan of zullen ontstaan en waarin door het normale beroepsonderwijs niet tijdig kan worden voorzien, en omdat zij aanvullend is op de reeds door het bedrijfsleven ter hand genomen bedrijfsopleidingen. Zij is tot dusverre vooral georiënteerd op een aantal beroepen van de bouw- en metaalvakken.

Ba VII - 7
E 641.212.4